

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

No1

2026
yanvar

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari
08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX
COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 601 sahifa.
2026-yil, yanvar

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УЗБЕКИСТАНА.....	26
Каракулов Фарход Зайпудинович	
TRANSPORT TIZIMIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	33
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUYUVCHI KORXONALARNING SIFAT MENEJMENTI TIZIMINI BAHOLASH	38
Achilov Ilmurad Nematovich	
TURIZM OBYEKTLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	45
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li	
КАЧЕСТВО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОБЛЕМНЫХ КРЕДИТОВ	51
Алиева Сусанна Сейрановна	
ВЛИЯНИЕ ЛИБЕРАЛИЗАЦИИ И РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ НА РАЗВИТИЕ ОВЦЕВОДСТВА И КАРАКУЛЕВОДСТВА В ГЛОБАЛЬНОМ МАСШТАБЕ	58
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
BARQAROR INVESTITSİYALAR: IQTISODIYOTDAGI ROLI VA DOLZARBLIGI	65
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KRAUDFANDING – BARQAROR RIVOJLANISHNI AMALGA OSHIRISH UCHUN INNOVATSION MOLIYAVIY VOSITA SIFATIDA.....	71
Ashurova Oltin Yuldashevna	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	78
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI UCHUN BARQAROR BREND QIYMATINI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	84
Bekmurod Davlatmurotovich Ollaberganov, Zilola Baxramovna Abdikarimova	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	89
Atajanov Kamal Atavayevich	
AVTOTRANSFORMATORLARNING TASHQI MAGNIT MAYDONINING MATEMATIK MODELI	96
Pirmatov Nurali Berdiyarovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Baxriddinov Begzod Alibek o'g'li	
O'ZBEKISTON VA JAHON AMALIYOTIDA BUDJET MUASSASALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING RIVOJLANISHIGA RETROSPEKTIV TAHLIL	101
Berdiyev Toshkenboy Panjiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: RISKGA ASOSLANGAN YONDASHUV VA AMALIY MEKANIZMLAR	108
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT BAZASINI MUSTAHKAMLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	113
Shayxiev Boburbek Ulug'bekovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING KONSEPTUAL MODELI.....	120
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	

GEODEZIYA VA GIS TEXNOLOGIYALARINING INTEGRATSIYASI.....	125
Ziynura sabirova	
RESPUBLIKADA UY-JOY QURILISHI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGINING O'RNI	129
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА АО «УЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ» В УСЛОВИЯХ СТРУКТУРНЫХ РЕФОРМ.....	133
Кадилова Шарофат Амоновна	
KASBLARNI MODERNIZATSIYA QILISH VA MEHNAT BOZORINING YANGI MODELINI BARPO ETISH	139
Ruziyev Oybek Abdumuminovich, Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL BIZNESINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	143
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
QISHLOQ JOYLARIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	148
Amaniyazova Rayhan Bayniyazovna	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ СОЛНЕЧНЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	153
Кудратов Афзалхужа Рустамович, Далмурадова Наргиза Нуриллаевна, Шогучкаров Санжар Кодирович	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	161
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	
INNOVATSION BANK EKOTIZIMLARINING TIJORAT BANKLARI RIVOJLANISHIDAGI ROLI	165
Aliyev Hasan Rayimjonovich	
ANALYSIS OF FACTORS OF INTENSIVE ECONOMIC GROWTH IN UZBEKISTAN	171
Sharipov Kamil	
SUN'IY INTELLEKT – TO'RTINCHI SANOAT INQILOBINING ASOSI.....	176
Kalonov Muxiddin Baxriddinovich	
KORXONALARDA MOLIVAVIY BOSHQARUVNING TASHKILY VA IQTISODIY MASALALARI	187
Jumayev Samariddin Ziyodullaevich	
YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASI ASOSIDA KICHIK BIZNES FAOLIYATINI OSHIRISH YO'LLARI	193
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TALABALARDA O'Z-O'ZINI TARTIBGA SOLISH KO'NIKMALARINING RIVOJLANISHIDA INTERAKTIV TA'LIM PLATFORMALARINING O'RNI	198
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Gulnora Abdullo qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING XORIJIY TAJRIBASI	203
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
XORAZM VILOYATIDA KAMBAG'ALLIK DARAJASINING O'ZGARISHI VA BU JARAYONGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	208
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
IQTISODIY-MATEMATIK VA SSENARIYLI YONDASHUVLARDAN FOYDALANIB SANOAT RIVOJLANISHINI BAHOLASH VA PROGNOZLASH	213
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich, Qayumova Nurafshona Ulug'bek qizi	
EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINING DOLZARBLIGI	217
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	

LEGAL AND INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS	222
Yovkochev Sherzod	
ICHKI AUDIT FUNKSIYALARINING ICHKI NAZORATNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	228
Tursunov Shohruxmirzo Baxtiyor o'g'li	
MOSH DONINI YANCHIB Olishda qo'llaniladigan qurilmani loyihalash	232
Qurbanov Abdimalik Jo'rayevich	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SAMARADORLIKNI BAHOLASH: INSTITUTSIONAL MEXANIZMLAR, RAQAMLI YECHIMLAR VA AMALIY KUTILMALAR	239
Sarvar Saidov Xayrulloevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI DOIRASIDA UNING INFRATUZILMASINI TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR	244
Tashov Mizrob Maxmudovich	
DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARIDA INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	251
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
ФИНАНСЫ И ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	257
Айматова Фарида Хуразовна	
ZAMONAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLI	263
Salayeva Dilafro'z Aybekovna	
ДИАГНОСТИКА СИНХРОННОГО ДВИГАТЕЛЯ НА ОСНОВЕ ИЗМЕРЕНИЯ ВНЕШНЕГО МАГНИТНОГО ПОЛЯ	267
Пирматов Нурали Бердярович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Мамуров Алмас Жумабой угли	
XORIJIIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA XUSUSIYATLARI	275
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В СДЕЛКАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ	279
Ли Илларион Георгиевич	
KO'P YADROLI CPU VA GPU ARXITEKTURALARIDA DIFFERENSIAL TENGLAMALARNI SONLI YECHISH UCHUN PARALLEL ALGORITMLARNI ISHLAB CHIQISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	284
Ismailov Shixnazar Rashid o'g'li, Ubaydullayev Farrux Fathulla o'g'li, Odilov Asliddin Isoq o'g'li	
СИСТЕМАТИЧЕСКОЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ — ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКИ	291
Муталов Абдуазим	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNING HUDUDIIY TARKIBI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	295
Ermamatov Shonazar Jumakulovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA SIYOSATI: INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI ISLOHOTLAR	302
Sobirov Yo'ldoshboy Ro'zimboevich	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIY-IQTISODIY SALOHIIYATI VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	310
Tuyev Abdurahmon Yusubovich	
TEMIR YO'L STANSIYALARIDA STRELKALI O'TKAZGICH QURILMALARI BO'YICHA YO'L QO'YILGAN NOSOZLIKLAR VA ULARNING TAHLILI	315
Yunusova Gulshanoy Umarali qizi	

SANOAT KORXONALARIDA ASOSIY FOND LARDAN VA ISHLAB CHI QARISH QUVVATIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	320
Ulashev Xubbim Askarovich	
TURLI YO'L SHAROITLARIDA TO'QNASHUV PAYTIDA TORMOZLASH VA BOSHQARUV PARAMETRLARI	324
Uralbayev Anvar Ubaydullayevich	
YANGI YARATILGAN MAHALLIY DURAGAY PILLALARNI YAKKA CHUVISH NATIJALARINING TAHLILI.....	328
Sobirov Qo'ziboy Erkinovich	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMAT KO'RSATISHNI ZAMONAVIY YO'LLARI.....	332
Boboqulov S.B.	
TARJIMON DASTURLARIDA MULTITILLARNI TASNIFLASH: MAVJUD YONDOSHUVLAR VA MUAMMOLAR	338
Maxmudjanova Sayyora Yashin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ICHKI AXBOROT TIZIMLARINING MODERNIZATSIYASI ORQALI ISHLAB CHI QARISH JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISH	343
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
NEFT VA GAZ TERMINOLOGIYASINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI.....	349
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Quryozova Gulshan Akmal qizi	
УСИЛЕНИЕ РОЛИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ В ДОСТИЖЕНИИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УЗБЕКИСТАНЕ	355
Гимранова О. Б.	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA OPERATSIYALARINING AHAMIYATI.....	361
Yuldashev Fozil Turapovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI HISOBLASH VA UNDIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	373
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ВЛИЯНИЕ КАЧЕСТВА ПУБЛИЧНОГО ФИНАНСОВОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ДИНАМИКУ ЭКОНОМИКИ	377
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
DIVIDEND SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHDA FOYDA SIFATI VA FOYDANI BOSHQARISHNING TA'SIRI.....	383
Eshev Furqat A'zamovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ УМНЫМ ГОРОДОМ НА БАЗЕ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ С ОРИЕНТАЦИЕЙ НА ЧЕЛОВЕКА	388
Рахимова Мадина Шухрат кизи	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA HISOB SIYOSATINING USLUBIY JIHATLARI	393
Toshpo'latov A. A.	
MOLIYAVIY HISOBOT ISHONCHLILIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	398
Zufarova Zilola Rahim qizi	
RAQAMLI PUL TIZIMINING KORRUPSIYA VA YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHDAGI INSTITUTSIONAL AHAMIYATI.....	403
Putatov Dilshod Xaqberdiyevich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA SOLIQ HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	408
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
АКТИВИЗАЦИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИНВЕСТИЦИЙ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ В УСЛОВИЯХ ПРИАРАЛЬЯ (НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН).....	411
Жоллыбеков Хурмет Бахыт улы	

KORPORATIV MUNOSABATLAR ISHTIROKCHILARINING HUQUQLARINI HIMOYA ETISH VA TA'MINLASHNING HUQUQIY-IQTISODIY SHAKLLARI	416
Rustamova Dilbar Rustamovna	
IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY Tajribalari	423
Ismadiyarov Alisher Abduraxmon o'g'li	
METALLURGIK TEXNOGEN CHIQINDILARDAN KAMYOB METALLARNI AJRATIB OLISH TEKNOLOGIYASI	427
Qayumov Oybek Azamat o'g'li, Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Abdullayev Farruh Odiljon o'g'li	
TRANSCHEGARAVIY ELEKTRON SAVDONI TAKOMILLASHTIRISHDA XO'JALIK ALOQALARI LOGISTIKASI	434
Yakubov Maksadxan Sultaniyazovich, Jumaboev Behzod	
YASHIL IQTISODIYOTGA INVESTISIYALARNI JALB QILISH	443
Raimjanova Madina Asrarovna	
O'ZBEKISTONDA ZARGARLIK XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	448
Azizova Roxila Baxodir qizi	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATIDA INVESTITSİYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	452
Isakova Naima Ikromjonovna	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLUKATLAR IQTISODIYOTIDA AJ "HUDUDIY ELEKTR TARMOQLARI" MOLIYAVIY BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASH YO'LLARI	459
Bo'ranboyeva Shoira Rustamovna	
"QISHLOQ HUDUDLARIDA XOTIN-QIZLARNING BARQAROR TURMUSH TARZINI TA'MINLASHDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARINING O'RNI VA AHAMIYATI"	466
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi, Niyozova Ruxsora	
SMART TOURISM KAK INSTRUMENT USTOYCHIBOYU RAZVITIYA TURISTSKIX REGIONOV: MEJDUHARODNIY OPIYT I REGIONALNAYA ADAPTIYATSIYA	471
Usmanova Aziza Baxodirovna	
XUFIYONA IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RIVOJLANTIRISHNING TUTGAN O'RNI	477
Atamurodov To'liqin To'ymurodovich, Mamatkulov Salimjon Rahmonkulovich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
IQTISODIYOTDA TURIZM O'RNINI STATISTIK TAHLILINING XALQARO STANDARTLARI VA TAJRIBALARI	482
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH TIZIMIDA BANK KREDITLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	489
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDAN MOLIYAVIY RESURLARNI JALB ETISHDA SUVEREN KREDIT REYTINGLARINING O'RNI	494
Mamadaliyev Poziljon Mansurjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLAR RIVOJLANISH HOLATI TAHLILI	500
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
MILLIY SANOAT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INSON KAPITALINING O'RNI	506
Yunusov Foziljon G'ulomqodirovich	
XONDIZA KONI POLIMETALL RUDALARINI FLOTATSIYALASHDA REAGENT REJIMINI TAKOMILLASHTIRISH	511
Shodiyev Abbas Ne'mat o'g'li, Egamberdiyev Baxtiyor Barat o'g'li	
EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALARI BO'YICHA MUDDATI O'TGAN DEBITOR QARZDORLIKNI ANIQLASHDA RAQAMLI SOLIQ NAZORATI MONITORINGINING QO'LLANILISHI VA SAMARADORLIGI	517
Tashmuxeimedov Dilmurod Mirabzalovich	

SOLIQ SALOHİYATIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING TA'SIRI	522
Jurayev Xusan Atamuratovich	
IMPROVING MECHANISMS FOR ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS	528
Sobirov A. Abdurasul	
MINTAQADA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI	533
Masharipov Sardorbek Farxadovich	
TECHNOLOGY-DRIVEN VISITOR MANAGEMENT SYSTEMS FOR ENHANCING MUSEUM EXPERIENCE AND PERFORMANCE	539
Ibroximova Aziza Abbasovna	
XALQARO MOLİYAVIY INSTITUTLARNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	545
Kurbonbekova Moxichexra Turobjonovna	
NAVOIY KON-METALLURGIYA KOMBINATIDA "AQLLI KON" KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISH TAJRIBASI	551
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
INVESTITSIYA JARAYONLARINING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHGA STRATEGIK TA'SIRI	556
Ibrohimov Behzodbek Baxromjon o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SAVDO KORXONALARI FAOLIYATINING TASHKILIY VA IQTISODIY XUSUSIYATLARI	562
Toxirova Gullola Mirkamolovna	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ СТРЕЛКОВОГО СПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	568
Юсупов И.	
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	573
Тарават Абдул-Салам	
MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASH TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISH ZARURATI	581
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
MUQOBIL ENERGIYA VOSITALARINI JORIY ETISH HOLATINING STATISTIK TAHLILI	586
Ashurov Azizbek Ergash o'g'li	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	592
Qurbanova Muazzam Fazliddinovna	
MEHMONXONA SANOATIDA ESG TUSHUNCHASI VA UNING AHAMIYATI	596
Xusenova Mexrangiz	

MEHMONXONA SANOATIDA ESG TUSHUNCHASI VA UNING AHAMIYATI

Xusenova Mexrangiz

Toshkent shahridagi Xalqaro Vestminster universiteti,

Doktorantlar maktabi, tayanch doktranti

E-mail: mex.xusenova@wiut.uz

Annotatsiya. Ushbu maqolada ESG (Environmental, Social, Governance) konsepsiyasining mohiyati hamda uning mehmonxona sanoatidagi ahamiyati ilmiy adabiyotlar asosida tahlil qilinadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi ESG tamoyillarining mehmonxona faoliyatida barqaror rivojlanish, moliyaviy samaradorlik, mijozlar xulq-atvori va xodimlar samaradorligiga ta'sirini aniqlashdan iborat. Tadqiqot metodologiyasi tizimli adabiyotlar tahliliga asoslanib, yuqori reytingli xalqaro ilmiy jurnallarda chop etilgan empirik va nazariy tadqiqotlarni qamrab oladi. O'tkazilgan tahlil natijalari ESG strategiyasi mehmonxona kompaniyalari uchun uzoq muddatli raqobat ustunligini shakllantiruvchi muhim boshqaruv instrumenti ekanligini ko'rsatadi. Shuningdek, O'zbekiston mehmonxona bozori sharoitida ESG ko'rsatkichlarini baholashda proxy indikatorlardan foydalanish ilmiy jihatdan asoslangan yondashuv ekanligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: ESG, mehmonxona sanoati, barqaror rivojlanish, korporativ boshqaruv, moliyaviy samaradorlik, O'zbekiston.

Abstract. This article analyzes the essence of the ESG (Environmental, Social, Governance) concept and its significance in the hotel industry based on a review of academic literature. The main objective of the study is to identify the impact of ESG principles on sustainable development, financial performance, customer behavior, and employee productivity in hotel operations. The research methodology is based on a systematic literature review and covers empirical and theoretical studies published in high-ranking international academic journals. The findings indicate that an ESG strategy represents a key management instrument for hotel companies in building long-term competitive advantages. In addition, the study substantiates the scientific relevance of using proxy indicators to assess ESG performance in the context of the hotel market of Uzbekistan.

Keywords: ESG, hotel industry, sustainable development, corporate governance, financial performance, Uzbekistan.

Аннотация. В статье на основе научной литературы анализируется сущность концепции ESG (Environmental, Social, Governance) и её значение для гостиничной индустрии. Основной целью исследования является выявление влияния принципов ESG на устойчивое развитие, финансовую эффективность, поведение клиентов и производительность труда персонала в деятельности гостиниц. Методология исследования основана на систематическом анализе литературы и охватывает эмпирические и теоретические работы, опубликованные в высокорейтинговых международных научных журналах. Результаты исследования показывают, что ESG-стратегия является важным управленческим инструментом, формирующим долгосрочные конкурентные преимущества гостиничных компаний. Кроме того, обосновывается научная целесообразность использования прокси-индикаторов при оценке ESG-показателей в условиях гостиничного рынка Узбекистана.

Ключевые слова: ESG, гостиничная индустрия, устойчивое развитие, корпоративное управление, финансовая эффективность, Узбекистан.

KIRISH

Global iqtisodiyotda barqaror rivojlanish masalalarining keskinlashuvi kompaniyalar faoliyatini baholashda an'anaviy moliyaviy ko'rsatkichlar yetarli emasligini ko'rsatmoqda. Shu nuqtai nazardan, ESG (Environmental, Social, Governance) konsepsiyasi korporativ samaradorlikni kompleks baholashning muhim paradigmasiga

aylandi. ESG yondashuvi kompaniyalarning ekologik mas'uliyati, ijtimoiy ta'siri va boshqaruv sifati orqali uzoq muddatli qiymat yaratish qobiliyatini aks ettiradi (da Cunha et al., 2025).

Mehmonxona sanoati resurslar intensivligi, inson kapitaliga yuqori bog'liqligi hamda mahalliy hamjamiyatlar bilan bevosita aloqadorligi sababli ESG tamoyillarini joriy etish nuqtai nazaridan strategik ahamiyatga ega tarmoqlardan biri hisoblanadi. Mehmonxonalar energiya va suv resurslaridan intensiv foydalanadi, ko'p sonli xodimlarni band qiladi va mahalliy hamjamiyatlar bilan bevosita aloqada bo'ladi. Shu sababli, ESG amaliyotlari mehmonxona faoliyatida ekologik samaradorlik, ijtimoiy barqarorlik va korporativ boshqaruv sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi (Back, 2024).

Mazkur maqolaning maqsadi ESG tushunchasining nazariy asoslarini ochib berish, uning mehmonxona sanoatidagi o'rni va ahamiyatini aniqlash hamda ESG amaliyotlarining korporativ samaradorlikka ta'sirini ilmiy adabiyotlar asosida tahlil qilishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda ESG tushunchasi mehmonxona va turizm sanoatida barqaror rivojlanishni ta'minlovchi muhim konsepsiya sifatida shakllanmoqda. Back 2024-yilda olib borgan tadqiqotida ESG ni mehmonxona va turizm tadqiqotlari uchun zarur bo'lgan ustuvor ilmiy yo'nalish sifatida asoslab, ushbu yondashuv tarmoqning uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi. Muallif ESG ni nafaqat ekologik mas'uliyat, balki strategik boshqaruv instrumenti sifatida baholaydi.

ESG va moliyaviy samaradorlik o'rtasidagi bog'liqlik mehmonxona sanoati bo'yicha keng empirik tadqiqotlarda tasdiqlangan. Chen, Chen va Tang 2022-yilda ESG ga sodiq mehmonxonalar COVID-19 pandemiyasi sharoitida moliyaviy jihatdan barqarorroq bo'lganini aniqlagan. Ushbu natijalar ESG amaliyotlari risklarni kamaytirish va inqirozlarga chidamlilikni oshirishda muhim mexanizm ekanligini ko'rsatadi. Shu yo'nalishda Lu 2025-yilda global mehmonxona sektorida ESG reytinglari bilan moliyaviy natijalar o'rtasida ijobiy bog'liqlik mavjudligini empirik asosda isbotlagan.

Mehmonxona sanoatida ESG ning ijtimoiy komponenti xodimlar samaradorligi va xizmat sifati bilan chambarchas bog'liq. Choi, Lee va Kang 2024-yilda ESG faoliyatini xodimlar tomonidan ijobiy qabul qilinishi tashkiliy sodiqlik va xizmatga yo'naltirilgan tashabbuslarni kuchaytirishini aniqlagan. Ushbu natijalar mehmonxona sanoatida inson omili ustuvor ahamiyatga ega ekanini va ESG amaliyotlari xodimlar motivatsiyasini oshirish orqali xizmat sifati yaxshilanishiga xizmat qilishini ko'rsatadi.

Mijozlar xulq-atvori bilan bog'liq tadqiqotlar ESG ning brend imiji va sodiqlikka ta'sirini ochib beradi. Lin, Lobo va Leckie 2017-yilda ekologik mas'uliyat va shaffoflik mijozlarda "yashil qiymat" tushunchasini shakllantirib, brendga sodiqlikni oshirishini asoslagan. Shu bilan birga, Majeed, Han va Ariza-Montes 2023-yilda mehmonxonalardagi ekologik tashabbuslar mijozlarning pro-ekologik xatti-harakatlarini rag'batlantirishini empirik jihatdan tasdiqlagan.

ESG konsepsiyasining nazariy va tizimli asoslari keng qamrovli sharh tadqiqotlarida yoritilgan. da Cunha va hammualliflar 2025-yilda ESG ko'rsatkichlari va korporativ samaradorlik o'rtasidagi bog'liqlikni tushuntiruvchi konseptual modelni taklif qilgan. Legendre, Ding va Back 2024-yilda mehmonxona va turizm sohasidagi ESG adabiyotlarini bibliometrik tahlil qilib, ushbu yo'nalish ilmiy jihatdan jadal rivojlanayotganini ko'rsatgan. Shin 2026-yilda esa ESG ni mehmonxona va turizm barqarorlikka erishishning strategik asosi sifatida baholaydi. Yu va hammualliflar 2025-yilda ESG boshqaruvi mehmonxona brendlari uchun samaradorlik va manfaatlarni oshiruvchi muhim strategiya ekanligini asoslab beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot tizimli adabiyotlar tahliliga asoslangan. Tadqiqot doirasida 2016-2026-yillarda nashr etilgan ilmiy maqolalar, sharhlar va empirik tadqiqotlar o'rganildi. Asosiy manbalar Tourism Management, International Journal of Hospitality Management, Journal of Travel Research, Sustainability, Future Business Journal kabi yuqori reytingli ilmiy jurnallardan tanlab olindi.

Adabiyotlar ESG ning uchta asosiy komponenti (E, S, G) bo'yicha tasniflandi va ularning mehmonxona sanoatidagi moliyaviy samaradorlik, mijozlar xulq-atvori, xodimlar boshqaruvi hamda strategik qarorlar bilan bog'liqligi tahlil qilindi. Bundan tashqari, ESG va korporativ samaradorlik o'rtasidagi bog'liqlikni tushuntiruvchi konseptual modellar hamda empirik natijalar solishtirma tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mehmonxona sanoatida ESG strategiyasi uzoq muddatli raqobat ustunligini shakllantirish vositasi sifatida namoyon bo'lmoqda. ESG orqali kompaniyalar:

- investorlar ishonchini oshiradi;
- moliyalashtirish xarajatlarini kamaytiradi;
- brend qiymatini kuchaytiradi;
- barqaror turizm rivojiga hissa qo'shadi.

Shin (2026) ESG ko'rsatkichlari mehmonxona va turizm kompaniyalarining moliyalashtirish shartlariga, xususan, qarz qiymatiga bevosita ta'sir ko'rsatishini qayd etadi. Bu holat ESG ning strategik boshqaruvdagi rolini yanada mustahkamlashini ko'rsatadi.

ESG va moliyaviy samaradorlik. Ilmiy tadqiqotlar natijalari ESG amaliyotlari mehmonxona kompaniyalarining moliyaviy barqarorligi va samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi. Yu et al. (2025) ESG boshqaruvini strategik darajada joriy etgan mehmonxona brendlari yuqori rentabellik va bozor ko'rsatkichlariga ega ekanligini aniqlagan. Chen et al. (2022) tadqiqotida ESG ga sodiq mehmonxonalar COVID-19 pandemiyasi davrida moliyaviy jihatdan nisbatan barqaror bo'lgani isbotlangan. Bu holat ESG amaliyotlarining risklarni kamaytiruvchi mexanizm sifatidagi rolini ko'rsatadi.

ESG va mijozlar xulq-atvori. ESG faoliyatlar mehmonxona brendi imiji, ishonch va mijozlar sodiqligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ijtimoiy va ekologik mas'uliyatli mehmonxonalar mijozlar tomonidan yuqori baholanadi hamda narx ustamasini qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi (Lin et al., 2017; Majeed et al., 2023).

ESG va xodimlar samaradorligi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, ESG amaliyotlari xodimlarning tashkiliy sodiqligi, motivatsiyasi va xizmat sifati bilan ijobiy bog'liq. Choi et al. (2024) ESG faoliyatining xodimlar darajasida tashkiliy majburiyatni kuchaytirishini aniqlagan. Shu bilan birga, ESG ni noto'g'ri joriy etish xodimlar uchun qo'shimcha yuk va qarshiliklarni keltirib chiqarishi mumkin. ESG amaliyotlari xodimlar motivatsiyasi, tashkiliy sodiqlik va xizmat sifati bilan bevosita bog'liq. Choi va hammualliflar (2024) ESG faoliyatining xodimlar darajasida tashkiliy sodiqlikni kuchaytirishini ta'kidlaydi. Shu bilan birga, ESG joriy etilishining noto'g'ri boshqarilishi xodimlar uchun qo'shimcha yuk va salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkinligi ham qayd etiladi, bu esa kelgusidagi tadqiqotlar uchun muhim yo'nalish hisoblanadi.

Olingan natijalar ESG ning mehmonxona sanoatida strategik boshqaruv instrumenti sifatida muhimligini tasdiqlaydi. ESG nafaqat korporativ obro' va axloqiy mas'uliyatni ta'minlaydi, balki moliyaviy samaradorlik, inqirozlarga chidamlilik va uzoq muddatli raqobat ustunligini shakllantiradi. Shu bilan birga, adabiyotlar ESG ning barcha komponentlari bir xil darajada ta'sir ko'rsatmasligini ko'rsatadi. Ayrim tadqiqotlarda ekologik komponent qisqa muddatda yuqori xarajatlarni talab qilishi mumkinligi, ijtimoiy komponent esa natijalarni uzoq muddatda berishi ta'kidlanadi (Lu, 2025; Shin, 2026). Bu holat mehmonxona kompaniyalari uchun ESG ni bosqichma-bosqich va strategik yondashuv asosida joriy etish zarurligini ko'rsatadi.

Mehmonxona sanoati ESG tamoyillarini joriy etish uchun alohida sezgir tarmoq hisoblanadi. Birinchidan, mehmonxonalar energiya va suv resurslaridan yuqori darajada foydalanadi, bu esa ekologik komponentning dolzarbligini oshiradi. Ikkinchidan, xizmat sifati bevosita inson omiliga bog'liq bo'lib, ijtimoiy komponentning ahamiyatini kuchaytiradi. Uchinchidan, xalqaro mehmonxona tarmoqlari uchun korporativ boshqaruv sifati investorlarga ishonchni shakllantiruvchi asosiy omillardan biri hisoblanadi (Yu et al., 2025).

Empirik tadqiqotlar ESG amaliyotlarini joriy etgan mehmonxonalar:

- moliyaviy jihatdan barqarorroq bo'lishini (Chen et al., 2022);
- mijozlar sodiqligi va brend imiji yuqori ekanligini (Majeed et al., 2023);
- inqirozlarga chidamliligi kuchli ekanligini (Shin, 2026) tasdiqlaydi.

O'zbekiston mehmonxona bozori so'nggi yillarda jadal rivojlanish bosqichiga kirgan. Turizm oqimining o'sishi, yangi mehmonxona obyektlarining ishga tushirilishi hamda xalqaro brendlarning kirib kelishi ESG tamoyillarini joriy etishni dolzarb masalaga aylantirmoqda.

Biroq O'zbekiston sharoitida ESG ni joriy etishda bir qator institutsional va ma'lumotlar bilan bog'liq cheklovlar mavjud:

- ESG bo'yicha majburiy hisobot tizimining yetarli darajada rivojlanmaganligi;
- mehmonxonalar darajasida ESG ko'rsatkichlarining ochiq e'lon qilinmasligi;
- kichik va o'rta mehmonxonalarda resurslarning cheklanganligi.

Shu sababli, O'zbekiston mehmonxona sanoatida ESG ni o'rganishda proxy ko'rsatkichlar, operatsion samaradorlik va boshqaruv xususiyatlari orqali baholash ilmiy jihatdan asosli yondashuv hisoblanadi. Bu yondashuv dissertatsiya doirasida ESG strategiyasining transformatsiyasini baholash uchun mos metodologik asos yaratadi.

Mehmonxona sanoatida ESG → mexanizmlar → natijalar konseptual modeli. Ilmiy adabiyotlar asosida mehmonxona sanoatida ESG ning ta'siri bevosita emas, balki ma'lum mexanizmlar orqali namoyon bo'lishi aniqlangan (Legendre et al., 2024; da Cunha et al., 2025).

1-jadval. Mehmonxona sanoatida ESG ta'sirining konseptual modeli

ESG komponenti	Asosiy mexanizmlar	Natijaviy ko'rsatkichlar
Environmental	Energiya va suv samaradorligi, chiqindilarni kamaytirish	Operatsion xarajatlarning kamayishi, ekologik obro'
Social	Xodimlar motivatsiyasi, mijozlar ishonchi, hamjamiyat bilan aloqalar	Xizmat sifati, mijozlar sodiqligi
Governance	Shaffof boshqaruv, risklarni boshqarish	Investor ishonchi, moliyaviy barqarorlik

XULOSA VA TAKLIFLAR

ESG konsepsiyasi mehmonxona sanoatida barqaror rivojlanishni ta'minlovchi muhim boshqaruv paradigmasi hisoblanadi. Ilmiy adabiyotlar tahlili ESG amaliyotlarining moliyaviy samaradorlikni oshirish, mijozlar sodiqligini mustahkamlash hamda tashkiliy barqarorlikni ta'minlashdagi ijobiy ta'sirini ko'rsatadi. Shu bois, ESG mehmonxona kompaniyalari strategiyasining ajralmas va ustuvor tarkibiy qismi sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Back, K. J. (2024). ESG for the hospitality and tourism research: Essential demanded research area for all. *Tourism Management*, 99, 104789. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2023.104789>
2. Chen, C.-D., Chen, J., & Tang, Y. (2022). Are ESG-committed hotels financially resilient to the COVID-19 shock? *Tourism Management*, 92, 104564. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2022.104564>
3. Choi, S., Lee, S., & Kang, J. (2024). ESG activity recognition enhances organizational commitment and service-oriented organizational citizenship behavior. *Heliyon*, 10(3), e26041. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e26041>
4. da Cunha, I. G. F., Policarpo, R. V. S., de Oliveira, P. C. S., & Affonso, F. M. (2025). A systematic review of ESG indicators and corporate performance: Proposal for a conceptual framework. *Future Business Journal*, 11, 106. <https://doi.org/10.1186/s43093-025-00539-1>
5. Legendre, T. S., Ding, A., & Back, K. J. (2024). A bibliometric analysis of the hospitality and tourism environmental, social, and governance (ESG) literature. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 58, 1–15. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2023.11.002>
6. Lin, J., Lobo, A., & Leckie, C. (2017). The role of benefits and transparency in shaping consumers' green perceived value, self-brand connection and brand loyalty. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 35, 133–141. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2016.12.001>
7. Lu, K. (2025). ESG ratings and financial performance in the global hospitality sector (2005–2022). *Journal of Risk and Financial Management*, 18(1), 12. <https://doi.org/10.3390/jrfm18010012>
8. Majeed, S., Han, H., & Ariza-Montes, A. (2023). Perceived green psychological benefits and customer pro-environmental behavior in the hospitality industry. *International Journal of Hospitality Management*, 108, 103403. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2022.103403>
9. Shin, H. (2026). ESG for sustainability in hospitality and tourism. *Journal of Travel Research*, 65(1), 3–18.
10. Yu, J., Chiriko, A. Y., Kim, S. S., Moon, H. G., Choi, H., & Han, H. (2025). ESG management of hotel brands: A management strategy for benefits and performance. *International Journal of Hospitality Management*, 116, 103622. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2023.103622>

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100